

SARGAN

Ауданның қоғамдық-саяси апталық газеті

Газет 1933 жылғы мамырдан шығады

• www.sargan-gazeta.kz

• e-mail: Igiman01@mail.ru

• №11 (9565) 15 наурыз 2024 ж.

Президент тапсырмасы:

• Мемлекет болашақта еліміздің экономикалық өркендеуіне негіз болатын ауқымды әрі инновациялық жобаларды бірінші кезекте қолдауы қажет. Осы тұста, жұмыс істеп тұрған өндірістерді жаңғыртумен қатар, еліміз үшін мүлде жаңа өндіріс орындарын ашуға баса мән беру керек.

• Өндірістің техникалық жағдайына да қатаң бақылау жасап отыру қажет. Кейбір инвестор тапқан табысын тек қалтаға басқанды жөн көреді. Еңбек қауіпсіздігі, экология, өндірісті жаңғырту сияқты маңызды мәселелерге мүлде назар аударылмайды.

• Инвестицияның тапшылығы техниканың тозуына, егіннің бітік және еңбектің өнімді болмауына әкеп соқтырады. Сондықтан, ауыл шаруашылығына бөлінетін қаржыны барынша, тіпті, мүмкіндік болса, екі есе арттыру қажет. Оған бюджеттен ғана емес, басқа да қаржы көздерінен, соның ішінде екінші деңгейдегі банктерден қаражат тартқан жөн.

• Көктемгі егіс науқанына және күзгі жиын-терінге жеңілдікпен берілетін несиені 1,5 триллион теңгеге дейін арттыру керек. Ал инвестициялық жобаларға бөлінетін жеңілдетілген несиені 800 миллиард теңгеге жеткізу қажет.

Аруларға айрықша құрмет көрсетілді

«Бұл ән бұрынғы әннен өзгереді» демекші биылғы Халықаралық әйелдер күніне орай аудандық мәдениет үйінде ұйымдастырылған мерекелік кеш жылдағыдан өзгеше өтті.

Салтанатты жиында аудан әкімі Ғалымжан Маманбаев барша нәзік жанды әйелдер қауымына ізгі тілегін жолдап, аймағымыздың өсіп-өркендеуіне бір кісідей үлес қосушы арулардың айрықша еңбегін атап өтті. Ғалымжан Қанатұлы өңіріміздің сан түрлі саласында белсенділігімен, адал еңбегімен көзге түскен жандарға алғыс хаттар табыстап, құрмет көрсетті.

Марапат төріне белгілі бір салада ұзақ жылдар жемісті еңбек атқарған ардагерлер де, түрлі салада белсенділігімен көзге түскен нәзік

жанды мамандар да көтерілді.

Мейірімділік пен сұлулықтың, даналықтың және рухани қуаттылықтың салтанат құрған күні

аталмыш шара аясында мекеме-бөлімдердің өнерпаз басшылары, жекелеген ұжымдар жанды дауыста әуелете ән шырқаса, ауқымды экранда тапқырлық пен жылдамдық сыңға түскен қызықты ойындар ойнатылды. Сезім қылын шертетін, көңілдерді кемеріне келтіретін ескі де есті әуендерді салтанатты шараны жүргізумен бірлесе шырқаған көрермендер айрықша әсер алды. Мерекелік кеште әуезді әннен шашу шашылып, мың бұралған би ардақты аналар мен аяулы қыз-келіншектерді ерекше құрметке бөледі.

Өз тілшіміз.

Мемлекеттік қызмет көрсету саласындағы жаңалықтар

Қолданыстағы еңбек заңнамасында сыбайлас жемқорлық қылмыс жасаған адамдар үшін белгілі бір шектеулер қарастырылған. Квазимемлекеттік сектор ұйымына жұмысқа тұру кезінде адам сыбайлас жемқорлық қылмыс жасағаны туралы мәліметтердің бар не жоқ екені туралы анықтама ұсынуға міндетті.

Қазір квазимемлекеттік ұйымдарға жұмысқа орналастыруды шектеу барлық лауазымдарға қолданылады, бұрын бұл шектеулер басқарушылық функцияларды орындауға байланысты лауазымдарға қатысты болатын.

Бас прокуратураның Құқықтық статистика және арнайы есепке алу жөніндегі комитеті адамның сыбайлас жемқорлық қылмыс жасағаны туралы мәліметтерді беруді мемлекеттік қызметтер көрсету санатына ауыстырды. Мемлекеттік көрсетілетін қызметтің

қабылдануы және ұсынылуы www.egov.kz «электрондық үкімет» веб-порталы арқылы жүзеге асырылады.

Қызметтің орындалу мерзімі 10 минут, қосымша анықтамалық тексеріс жағдайында – 5 жұмыс күнді құрайды.

Сондай-ақ қызметкерлерге қатысты мәліметтерді алу үшін, олардың келісімі болған жағдайда «жеке кабинет» және (немесе) sms-расталу арқылы

жұмыс берушілерге қолжетімді. Осындай қызметті мобильді азаматтар базасында тіркелген жағдайда ғана алуға болады.

Мобильді азаматтар базасында тіркелу үшін көрсетілетін қызметті алушы Мемлекеттік корпорацияның кез келген фронт-офисіне жүгіну арқылы «электрондық үкімет» веб-порталының «Жеке кабинетіндегі» «телефон»

бағанында телефон нөмірін көрсету немесе оны жеке сәйкестендіру нөміріне (ЖСН) байланыстыру қажет.

А.БАЛАБЕКОВ,
ҚР БП ҚСЖАЕАЖК-нің Жетісу облысы бойынша Департаментінің қылмыстық саладағы құқықтық ақпаратты қалыптастыру прокуроры.

Мемлекеттік саясаттың басым бағыты

Кез-келген өркениетті қоғам үшін сыбайлас жемқорлықпен күрес ең өзекті мәселелердің бірі болып табылады. Сыбайлас жемқорлық мемлекетті ішінен жоюдың бастамасы, яғни жетістіктерді жоққа шығаратындығы, ұлттық қауіпсіздікке қауіп-қатер екелетіндігі күмәнсіз. Сондықтан да Қазақстан Республикасының мемлекеттік саясатының негізгі басымдылықтарының бірі болып осы зұлымдықпен күресу болып табылады.

Әлбетте, сыбайлас жемқорлықтың мәселесі бірден шешілмейді. Бірақ бұл жерде тоқтап қалуға да болмайды. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат шын мәнісінде, бөлек пара алушыларға қарсы күреске қарағанда әлдеқайда кең. Қылмыстық қудалау немесе заңнаманы жетілдіру шараларымен ғана жағдайды өзгертуге болмайтыны ойландырады. Ауруды, оның себептеріне әсер ету арқылы ғана жазасың. Керісінше жағдайда, біз бірыңғай оның нышандарын алуға душармыз. Осы күресте ең бастысы, қоғамдық институттар мен максималды қызмет істеген кезде ғана табысқа сене аламыз.

Қазақстан Республикасының «Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Заңы мен Қазақстан Республикасы мемлекеттік қызметкерлерінің Өдеп кодексі талаптарының сақталуын қадағалап, аталған заңнама мен кодекс талаптарының бұзылуына жол берген қызметкерлердің тәртіптік жауапкершілігін қарау белгіленген.

Парақорлық мемлекеттік органдардың тиісті қызмет атқаруына кері әсерін тигізіп, беделіне нұқсан келтіреді, заңды қағидаларды теріске шығарып, азаматтардың конституциялық құқықтары мен заңды мүдделерінің бұзылуына түрткі болады. Қазақстан Республикасының «Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы» Заңына сәйкес, сыбайлас жемқорлықпен күресті барлық мемлекеттік органдар мен онда қызмет атқаратын лауазымды тұлғалар жүргізуі тиіс. Мемлекеттік органдардың, ұжымдардың, жергілікті өзін-өзі басқару органдарының басшылары өз өкілетті шегінде кадр, бақылау, заңгерлік және өзге де қызметтерін тарта отырып, заң талаптарының орындалуын қамтамасыз етуге міндетті.

Сондай-ақ, кейбір мемлекеттік орган басшыларының сыбайлас жемқорлыққа қарсы заң талаптарына байланысты жұмыс жүргізбеуі де жемқорлықтың тамырын тереңдете түседі. Біздің қоғамда сыбайлас жемқорлыққа орын жоқ. Қоғамның барлық күш-жігерін біріктіріп, осы дерттің одан әрі ұшықпауы үшін оны тоқтатудың барлық амалдарын қолдану арқылы ғана бұл құбылысқа тиімді түрде қарсы тұруға болады. Сондықтан сыбайлас жемқорлықпен күресу барлық Қазақстан Республикасы азаматтарының азаматтық борышы деп білу керек.

А.ДОСАНОВ,
Сарқан аудандық соты
төрағасының м.а.

Сыбайлас жемқорлықты жою – мемлекетіміздің басты мақсаты

Қазіргі таңда, сыбайлас жемқорлықты жою біздің еліміз үшін ғана емес, барлық мемлекет үшін маңызды мәселе болып табылады. Себебі, мемлекеттің дамуы сыбайлас жемқорлықтың салдарына байланысты, ол экономика, әлеуметтік сала, саясатқа теріс әсерін тигізеді. Сонымен қатар, бұл дерт мемлекеттің бәсекеге қабілеттілігін төмендетеді, қоғамда демократияны жүзеге асыруды тежеп, елдің халықаралық беделіне көлеңке түсіреді, бастысы адамдардың заңға, әділдікке, демократияға, билікке деген сенімін жоғалтады. Сыбайлас жемқорлық дегеніміз – заңды айналып өту, сол арқылы өзінің материалдық пайдасын алу, жеке мәселелерін шешу болып табылады. Сыбайлас жемқорлықпен күресу қоғамның белсене қатысуымен тығыз байланысты болуы тиіс, оның ішінде, мемлекеттік қызметшілерге үлкен жауапкершілік жүктелген, олар атына кір келтіретін әрекеттерге бармау керек, қоғамда бетке ұстар азаматтар болуы тиіс. Бүгінгі ұрпағымыздың алдында көптеген үлкен міндеттер тұр, үлкен буынның бізден үміттері көп, сондықтан, сапалы нәтижеге қол жеткізуіміз қажет. Осыған орай, Сарқан аудандық қазынашылық басқармасында сыбайлас жемқорлықтың алдын-алу, қызметкерлердің құқықтық мәдениетінің деңгейін арттыру, сыбайлас жемқорлықпен құқық бұзушылықтың зиянды жақтарын талқылау мақсатында және олардың алдын-алу бойынша оқулар өткізіліп тұрады, қызметкерлер заңға сәйкес, шектеулерді қабылдап, жыл сайын кірістер туралы декларация өткізіп отырады. Басқармада тұрақты түрде «Сенім телефоны» 8 (72839) 2-10-75 жұмыс істейді, жеке және заңды тұлғалардың өтініштері мен хаттарына арналған жәшік орнатылған, азаматтарды қабылдау кестесі тоқсан сайын бекітіліп тұрады.

Б.МАЛДЫБАЕВА,

Сарқан аудандық қазынашылық басқармасы басшысының орынбасары.

Основные виды коррупции

Наша республика первое государство в СНГ принявшее антикоррупционное законодательство. В Республике Казахстан о коррупции, как об опасном явлении, начали говорить с 1991 года. С 1992 года издано несколько Указов Президента, направленных на борьбу с коррупцией и организованной преступностью, в том числе исторический Указ «О мерах по усилению борьбы с организованными формами преступности и коррупцией» от 17 марта 1992 года, который стал первым политико-правовым актом, направленным на борьбу с коррупцией, заложил организационные предпосылки для борьбы с данными преступлениями.

Последние годы в Казахстане наблюдается активная деятельность в борьбе с коррупцией. Начиная с 2015 года была сформирована новая антикоррупционная стратегия Казахстана. Несмотря на принимаемые различные меры со стороны государства, достичь желаемых результатов стране все еще не удается.

Согласно документам 34-й сессии Генеральной Ассамблеи ООН 1979 года, термину «коррупция» было дано следующее определение – это выполнение должностным лицом каких-либо действий или бездействие в сфере его должностных полномочий за вознаграждение в любой форме в интересах дающего такое вознаграждение, как с нарушением должностных инструкций, так и без их нарушения. В настоящее время наиболее точное и краткое объяснение коррупции предложено международной организацией Transparency International, как злоупотребление публичной властью ради частной выгоды.

Больше всего среди общества распространены такие виды коррупции, как получение и дача взяток, злоупотребление должностными полномочиями. Несмотря на снижение количества фактов получения взяток за последние три года, данное преступление остается злободневным для казахстанского общества. Не менее острым стоит вопрос и дачи взяток гражданами страны. За последние годы число такого преступления варьируется в пределах до 260 случаев, что говорит о широкой распространенности данного вида коррупции среди населения. Насущным остается и вопрос злоупотребления должностными полномочиями среди государственных служащих.

Д. КАЛИБЕКОВ,

и. о. начальника Аксуского межрайонного управления юстиции.

Сыбайлас жемқорлыққа жол жоқ!

«Ұйқым тыныш болсын десен, имансыз іс істеме, жан-жан тусті көбінесе қарақшылар, қиянатшылар, ұры-қары, жемқорлар парақорлар көреді, өйткені күндіз ұйықтап алған ұят түнде оянады. Сөйтп ұят өз иесін азапқа салады», - деп кезінде жазушы, қоғам қайраткері, шындықтың шырақшысы Ш.Мұртаза халық назарына үлкен ой салып кеткен еді.

Сыбайлас жемқорлық мемлекеттік органдардың тиісті қызмет атқаруына кері әсерін тигізіп, беделіне нұқсан келтіреді, заңды қағидаларды теріске шығарып, азаматтардың конституциялық құқықтары мен заңды мүдделерінің бұзылуына түрткі болады. Сыбайлас жемқорлықтың алдын-алу шарасын қатаңдатуды Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев өз үндеуінде баса айтты. Мемлекет басшысы сыбайлас жемқорлықпен күресте бүкіл қоғамның белсене ат салысып, жемқорлық жағдайларына жалпыға ортақ төзбеушілік қоғамын қалыптастыру маңызды екенін жеткізді. Сыбайлас жемқорлық заңсыз түрде ақша алу, қымбат зат немесе заңсыз көмек алу, лауазымдық жағдайды пайдаланып пайда табу сияқты жолдармен жасалады. Сыбайлас-жемқорлықтың ең қауіпті түрі-

парақорлық. Парақорлық, жемқорлық – бұл өз мүддесін ғана ойлап, заңды айналып өтіп, материалдық және заңдылық артықшылықтарын иелену. Жемқорлыққа қарсы күрес елімізде мемлекеттік маңызы бар түйткілді мәселеге айналып отырғандығы шындық. Елдің ертеңі үшін, болашақ келер ұрпақ алдында еңсеміздің биік көтеріп жүру үшін, жемқорлық індетімен белсене күреспіз, түп тамырымен жою қажет. Бұл – індет адамзат баласына жат қасиет. Бұл дерт еліміздің дамуына, экономикалық өркендеуіне өрескел кедергі келтіретіні даусыз.

Мемлекет тарапынан жемқорлыққа қарсы күрес мақсатында ауқымды жұмыстар жүргізілуде. Бүгінгі таңда сыбайлас жемқорлықпен күрес азаматтардың құқықтары мен бостандықтарын қорғауға, сыбайлас жемқорлық көріністерінен туындайтын қауіп-қатерден Қазақстан Республикасының ұлттық қауіпсіздігін қамтамасыз етуге бағытталған. Сонымен қатар сыбайлас жемқорлыққа байланысты құқық бұзушылықтың алдын алу, анықтау, олардың жолын кесу және ашу, олардың зардаптарын жою және кінәлілерді жауапқа тарту арқылы мемлекеттік органдардың, сондай-ақ оларға теңестірілген адамдардың тиімді қызметін қамтамасыз етуді көздейді. Сыбайлас жемқорлық індет, оған қарсы күрес міндет деп айтып жүрміз. Ендеше, оның

Жабайы аңдар мен құстардың санақ жұмыстары

"Жоңғар Алатауы" МҰТП РММ аумағын көптеген жабайы аңдар мен құстар мекендейді. Жануарлар дүниесі қоршаған табиғи ортаның негізгі компоненттерінің бірі.

Парк аумағындағы жабайы жануарларды есепке алу жануарлар дүниесі жай күйінің сандық өзгерістерін бақылау мақсатында жүргізіледі. Жануарлар экологиясының ерекшеліктеріне ғана емес сонымен бірге мекендеу ортасының жағдайына, өсімдіктердің басым түрінің тұрақты қар жамылғысының болуына, жер бедерінің ерекшеліктеріне де байланысты жыл сайын ерекше қорғалатын табиғи аумақтарда жабайы жануарлар санының есебі жүргізіледі.

Есепке алудың барлық түрлері келесі тәсілдерімен жүргізіледі:

1) маршруттық-жануарлардың барлық түрлерін есепке алу үшін. 2) Сынама алаңдарында. 3) Квартал бойынша. 4) Қысқы маршрут. 5) Ұя, ін, апан бойынша. 6) Күйлеу кезіндегі санақ жүргізу. 7) Көзбен шолу тұяқтылар, құстарды есепке алу үшін. 8) Аталығының дауыстары арқылы, балапандары бойынша саны. 9) Құстардың ұшып өту интенциалдылығы бойынша санақ. 10) Үйірлі құстар жиналған жерде. 11) Таңбалау және сақиналау арқылы. 12) Авиачет. 13) Автоматшана, мотоциклдермен. 14) Фототүзақ. 15) Сұрақ жауап арқылы. 16) Қуу арқылы. 17) Жас ерекшелігіне байланысты. 18) Құстардың тұзу сызық бойымен ұшу санақ жұмыстары қолданылады.

Санақ жүргізу санын есепке алу әдістері түрге, маусымға, мақсатына қарай жүзеге асады. Санақтың қорытындысы бойынша, жабайы аңдар мен құстардың саны құбылмалы болуы мүмкін, себебі қатарлас уақытта жабайы жануарларды қорғау жұмыстары мен биотехникалық іс-шара жүргізіледі (шөп дайындау, тұздықтарға тұз салу).

Н.МУСАБАЛАНОВ,
«Жоңғар-Алатауы МҰТП» РММ
«Жануарлар дүниесін қорғау және өсімін молайту бөлімінің»
аңшылықтанушысы.

шипасы – халық арасында ағарту, насихат жұмыстарын тереңінен жүргізу. Байлықты басты құндылық деп адасып жүрген азаматтарымыздың түсінігіне төңкеріс жасау. Яғни, оның сана-сезімін, сенімін, ішкі жан дүниесінің тазаруына ықпал етіп, жүрегіне иман ұялату. Біздің қоғам ақниетті, адал, намысы биік азаматтарды қажет етеді. Осы тұста, соңымыздан ерген ұрпақ тәрбиесін де ұмыт қалдырмауымыз қажет.

«Тәртіпсіз ел болмайды, тәртіпке бас иген құл болмайды»- деп Бауыржан Момышұлы атамыз айтып кеткендей, бір жұдырықтай болып сыбайлас жемқорлықпен күресуде бар күш-жігерімізді салуға шақырамын. Қазақстан Республикасының азаматы және мемлекеттік қызметкер ретінде қоғам жастарына үлгі көрсетіп, жауапкершілігімізді арттырып, заң мен адалдықты алға қойып, сыбайлас жемқорлыққа қарсы тұру міндетіміз екенін ұмытпайық. Сыбайлас жемқорлықпен күресу, оны жою әрбір адамның мемлекет алдындағы азаматтық борышы деп есептеймін. Сыбайлас жемқорлықты жеңген күнде ғана еліміз көркейіп, жаңа белестерге жете аламыз.

Н. КУТБАЕВА,
К.Қазыбаев атындағы орта мектеп директоры.

Сапалы медициналық көмек - ұлт саулығының негізі

ТМККК жаңа моделі

ӘРБІР АЗАМАТҚА шұғыл және кезек күттірмейтін жағдайларда медициналық көмек көрсету

ТҮТАС ҚОҒАМ үшін маңызы бар ауру түрлеріне бақылау жасау

Барлық азаматтар үшін

- Жедел жәрдем және санитариялық авиация
- Алғашқы медициналық-санитариялық көмек көрсету
- Шұғыл стационарды алмастыратын және стационарлық көмек көрсету
- Паллиативтік көмек көрсету

Әлеуметтік маңызы бар ауру түрлері, созылмалы аурулардың негізгі түрлері кезінде

- Консультативті-диагностикалық көмек көрсету
- Амбулаториялық дәрі-дәрмекпен қантамасыз ету
- Жоспарлы стационарды алмастыратын және стационарлық көмек көрсету
- Туберкулез кезінде медициналық оңалту

МӘМС пакеті (сақтандырылған азаматтар үшін)

ӘРБІР АЗАМАТТЫҢ тұрмыс сапасын арттыратын медициналық көмек

КЕЛЕШЕК ҰРПАҚТЫҢ денсаулық негізі

Консультативті-диагностикалық көмек көрсету

- Дені сау ересектер арасында аурудың
- Балалардың арнайы тексерілуі
- Қымбат тұратын диагностикалық қызмет түрлері: КТ, МРТ және т.б.

ТМККК-ден тыс аурулар кезінде амбулаториялық дәрі-дәрмекпен қантамасыз ету

ТМККК-ден тыс аурулар кезінде стационарды алмастыратын медициналық көмек көрсету

ТМККК-ден тыс аурулар кезінде жоспарлы стационарлық медициналық көмек көрсету

Ересектер мен балаларды бағыт бойынша медициналық оңалту: кардиология, кардиохирургия, неврология, нейрохирургия, травматология және ортопедия

Новая модель ГОБМП

Помощь при экстренных и неотложных состояниях для КАЖДОГО ЧЕЛОВЕКА

Контроль над заболеваниями, значимыми для ВСЕГО ОБЩЕСТВА

Для всех граждан

- Скорая помощь и санитарная авиация
- Первичная медико-санитарная помощь
- Экстренная стационарозамещающая и стационарная помощь
- Паллиативная помощь

При социально-значимых заболеваниях, основных хронических заболеваниях

- Консультативно-диагностическая помощь
- Амбулаторное лекарственное обеспечение
- Плановая стационарозамещающая и стационарная помощь
- Медицинская реабилитация при туберкулезе

Пакет ОСМС (для застрахованных)

Медицинская помощь улучшающая качество жизни КАЖДОГО ЧЕЛОВЕКА

Основа для здоровья БУДУЩЕГО ПОКОЛЕНИЯ

Консультативно-диагностическая помощь:

- Профилактический осмотр здоровых взрослых
- Специализированные осмотры детей
- Дорогостоящие лабораторные услуги: гормоны, витамины, онкомаркеры, антигены, ПЦР
- Дорогостоящие диагностические услуги: КТ, МРТ и т.д.

Амбулаторное лекарственное обеспечение при заболеваниях, сверх ГОБМП

Стационарозамещающая помощь, при заболеваниях, сверх ГОБМП

Плановая стационарная помощь, при заболеваниях, сверх ГОБМП

Медицинская реабилитация взрослым и детям по профилям: кардиология, кардиохирургия, неврология, нейрохирургия, травматология и ортопедия

Мезгіл мәселесі

Туберкулездің алдын алайық

Туберкулез - бұл өкпе және лимфа түйіндерде ерекше қабыну өзгерістерінің пайда болуымен сипатталатын жұқпалы ауру. Туберкулез - бұл тек өкпе ауруы ғана емес, сонымен қатар адамның барлық ағзаларының - сүйектердің, бүйректердің, мидың және ми қабықтарының, терінің, көздің және басқа ағзалардың да зақымдануы. Алайда өкпе туберкулезі жиі кездеседі.

Жұқтырудың негізгі көзі - туберкулездің ашық түрімен ауыратын, яғни сыртқы ортаға микобактерияны бөлетін адам.

Туберкулез қалайша тарайды?

Туберкулез адамнан адамға ауамен таралады. Жөтелгенде, түшкіргенде немесе қақырғанда өкпе туберкулезі бар адамдар ауаға туберкулез бактерияларын жаяды. Жұқтыру үшін адамға осындай бактериялардың аз ғана мөлшерімен дем алуы жеткілікті. Туберкулез қоздырғышының сыртқы ортада ұзақ уақыт сақталу қабілеті бар, мысалы, микобактериялар тоздандырылған, көгерген үй-жайларда адам үшін қауіпті болып қала отырып, жылдар бойы өмір сүруге қабілетті. Науқас адам жөтелгенде қақырықпен бірге, түшкіру, сөйлеген кезде қоршаған ортаға 2-6 м радиуста ауада таралатын миллиондаған микобактерияларды бөледі, олар еденге, заттарға шаңмен бірге тұнады және көптеген жылдар бойы өміршең болып қалуы мүмкін.

Науқас өмір сүретін жерде санитариялық жағдайлар мен сақтық шараларын сақтау өте маңызды.

Егер өкпе туберкулезімен ауыратын науқас барлық гигиеналық талап-

тарды сақтаса, онда ол айналадағыларға қауіпсіз. Өкпе ту-беркулезі тұқым қуаламайды. Туберкулез ауруымен ауыратын ата-аналардың балалары сау болып туады. Алайда, барлық сақтық шараларын сақтамаған жағдайда бала туберкулезді жұқтырып, ауырып қалуы мүмкін.

Туберкулез микобактериялары адам ағзасына түскен кезде ауру жұқтырылады, бірақ туберкулез ауруының дамуы әр жағдайда болмайды. Өкпе туберкулезінің ауруы иммунитет төмендеген, жеткіліксіз тамақтану, қанағаттанарлықсыз санитариялық-гигиеналық жағдайларда орын алады. Негізінен иммунитеті нашар жас балалар, жыныстық жетілу кезеңіндегі жасөспірімдер және иммунитеті төмен қарт адамдар ауырады.

Туберкулез ауруына ықпал ететін факторлар

Толыққанды тамақтанудың болмауы. Туберкулезбен ауыратындармен тығыз, ұзақ қарым-қатынас жасау (кішкентай балаларға қысқа мерзімді қарым-қатынастың өзі жеткілікті). Маскүнемдік. Темекі шегу. Нашарлық. Ілеспе аурулардың болуы (диабет, асқазан жарасы, өкпенің созылмалы аурулары).

Туберкулез белгілері?

1. Ұзақтығы екі аптадан асатын жөтел
2. Шаршау және әлсіздік
3. Дене салмағының төмендеуі
4. Температураның ұзақ көтерілуі
5. Түнде тершендік
6. Кеуде қуысындағы ауырсыну
7. Қан түкіру

Туберкулезді қалай анықтауға болады?

1. Тері туберкулин сынамасы (Манту) адамның жұқтырғанын көрсетеді.
2. Рентгенологиялық тексеру (флюорография) өкпенің зақымданғанын көрсетеді.
3. Қақырықты зерттеу жөтел кезінде

бөлінетін микробтардың бар-жоғын анықтайды.

Туберкулездің алдын алу шаралары

1. Салауатты өмір салты. Бұл мақсатқа жету үшін ең жақсы жолы - күн тәртібін құру және ағзаны шынықтыру.
2. Таза ауада серуендеу, күн және су процедуралары, дене шынықтырумен айналысу, демалыс пен еңбек жүктемесінің дұрыс үйлесімі, толыққанды, дәрумендерге бай тамақтану, жеткілікті және уақтылы ұйқы, яғни дұрыс гигиеналық тәртіп адам ағзасының нығайуына ықпал етеді және оны туберкулез ауруынан қорғайды.
3. Жыл мезгіліне қарамастан, таза ауада мүмкіндігінше көбірек болу қажет, өйткені таза ауа ағзаға жақсы әсер етеді және шынығудың тамаша жолы болып табылады.
4. Жеке гигиена ережелерін сақтау: жуу құралдарын және ағынды суды пайдалана отырып, қолды, ыдыстарды жуу, тұрғын үй-жайларды ылғалды жинау және желдету, ет пен сүтті міндетті термалық өңдеу, жеке гигиеналық құралдар мен ыдыстарды пайдалану, су процедуралары — сүртіну, құю, душ.
5. Жөтел этикетін сақтау
6. Гигиеналық тәртіптің маңызды бөлімі дұрыс тамақтану болып табылады. Адам тәбетінің жоғарылауына ықпал ететін және ағзамен жақсы сіңіретін түрлі тағамдарды жеу керек. Тағам құрамына ақуыздар, майлар мен көмірсулардан басқа, міндетті түрде витаминдер мен минералды тұздар кіруі тиіс. Ақуыздар ет, сүт, сүзбе, жұмыртқада болады; көмірсулар - қант, нан, картоп, жармада. Витаминдер мен минералды тұздар негізінен жаңа піскен көкөністер мен жемістерде болады.
7. Туған кезде БЦЖ-мен міндетті түрде вакцинациялау.
8. Туберкулезді дер кезінде диагностикалау.

Г.ОСПАНОВА,

Сарқан аудандық санитариялық-эпидемиологиялық бақылау басқармасының бас маманы.

Жіті ішек инфекцияларынан сақтанайық

Сарқан аудандық санитариялық-эпидемиологиялық бақылау басқармасы наурыз айының мейрамдарында жаппай тамақтану уланудың және жіті ішек инфекцияларының таралуының алдын алу мақсатында бақылауды күшейту қажеттілігі туралы еске салады.

Қандай сақтық шараларын ұстану қажет: жарамдылық мерзімі өткен, таңбасы анық емес немесе жоқ, ыдысында деформация белгілері бар рұқсат етілмеген сауда орындарында тамақ өнімдерін сатып алмау; ыдыс бүтіндігінің бұзылу белгілері болса, мұздатылған азық-түлікті сатып алмау; тез бұзылатын тағам мен дайын салаттарды бөлме температурасында 2 сағаттан артық сақтамау; респираторлық және асқазан-ішек ауруларының белгілері бар науқастардың тамақ дайындауына жол бермеу; үйде жеке гигиена ережелерін және ыстық, суық тағамдарды дайындау технологиясын, тамақ өнімдерінің жарамдылық мерзімі мен сақтау шарттарын сақтау; шикі және дайын өнімдерді өңдеу үшін жеке пышақтар мен кесу тақталарын пайдалану; көкөніс, жеміс-жидектерді ағынды су не қайнаған сумен мұқият жуу; салат, тартылған ет өнімдерін аз мөлшерде дайындап, бір күннен артық сақтамау; жаңа дайындалған тағамды басқа тамақтармен араластырмау; тағамдарды, әсіресе ет, құс еті, жұмыртқа және теңіз өнімдерін мұқият қуыру не қайнату; тортты тоңазытқышта сақтау; ішуге және тамақ дайындауға сүзілген суды пайдалану.

Д. КАЛЫГУЛОВ,
Сарқан аудандық СЭББ бас маманы.

Менің аналарым

Адам баласына дүниедегі ең қымбат жандар туған ата-анасы. Демек, әр бала өз ата-анасының қадір-қасиетіне құрметпен және жауапкершілікпен қарап, еске алып отыруы керек. Бұл мақалада нағашы апам мен анамның елге үлгі боларлықтай өздеріне тән ғұмыр жолы, тіршілік баянын айтпақпын.

Нағашым Мұхамади атамның әкесі Ахмет би қазіргі Сарқан ауданы, Көкөзек ауылында Шүйелердің басын қосып, билік жүргізіпті. Тұңғышы Мұхамади атамды Лепсінің Қаңай руынан шыққан Мыңбай байдың қызы Бәтші апаммен сәби кездерінде атастырып қойған екен. Ахмет бидің мың бас қойы, 200 бас жылқысы және төрт түліктің бәрі болған дейді. Би малының санын білмеген екен, малға ұлы ие болып, мал сұраған жоқ-жітіктерге аямай үлестіріп отырыпты. Сол үшін атамды ел сыйлап, жақсы көріпті. Бәтші апам 7 ұлдың ішіндегі жалғыз қыз екен, жастайынан іс машина алып беріп, іс тіккізіп, 18-ге толғанда бірақ ұзатыпты. Басқа үй шаруасын жасатпаған. Келген жерде енесі болмай, үй шаруасына епсіз келінді би атасы өзі тәрбиелепті. Үй шаруасына би атасының қалай баулығын жайлы күліп отырып қызықты естеліктер айтып отыратын.

Алғаш туылған екі ұлы жас кезінде шетінеп, Ахмет би қатты қайғырыпты. Содан апам менің шешем Нұрипаны және іркес-тіркес Жұмәділ, Сейсембек атты ұлдарын дүниеге әкелген. Екі ұлы да соғысқа қатысып, оқу оқып, үйде болмағандықтан қайынысы Әбілқасымнан Нестай әпкемді, ол бой жетіп қалғанда қызынан мені асырап алады. Екеуі де өте балажан біздің басымыздан құс ұшырмай қатты еркелетіп өсірді.

Соғыстан аман-есен келген «сіріңкедей әдемі Қабдолда деген жігіт қызымды сұрай берді» деп, ешкімнен ақылдаспай Нестай әпкемді ұзатып жіберіпті. Ұлдары соғыстан келген соң неге күйеуге бердің оқытатын едік қой деп ренжісе, апам өз шешіміне разы болып отырады екен. Нестай әпкем 8 қыз, 2 ұлдың анасы болды. Апам екі қолының саусағын көрсетіп, 10 баласы бар деп аттарын тізбектеп: «Сара, Сана, Дана, Тана, Жұмаш, Даша...» - деп мақтанып айтып отыратын.

Соғыс кезінде атам ауылдың малын басқарып, апам бүкіл ауылдың ісін тіккен. Біздің үйде күнде үй шаруасын жасап үнемі бір әйел жүретін, өйткені апам соның киім-кешегін тігетін. Атам ондатр, түлкінің

терісін әкеліп беретін. Апам елтірі, қойдың терісін өңдеп, түлкі тымақ, ішік, тон, қалың шалбар, малақай тігуші еді. Іш киімнен бастап, киімнің барлық түрін тігетін.

Атам пен апам Жұмәділ нағашымның келісімінсіз, өзімен бірге істейтін Әмен деген мұғалім қызға құда түсіп, алып берді. Олардан Сақай, Алтай, Рай, Айжан, Бекжан, Біржан, Тәкен атты 6 ұл, 1 қыз туылды. Атам мен апам бәрімізді айналып-толғанып еркелетіп өсірді. Апам барлық немересін жасқа толысымен бауырына басатын. Екеуінің айналасына жататынбыз. Біз «атамның баласымын, апамнан туғанмын» деп өстік. Өз әке-шешемізді айтса, үлкендері ашуланып, кішілері жылайтын. Апам бәрімізге бастан-аяқ киім тігіп беретін. Мен мектепті апам тіккен пальтомен бітірдім. Пальтомы апам тіккен десем ешкім сенбейтін. Мұғалім келініне ателье тіккендей помбарқыттан, крепдешиннен көйлек тігіп беретін.

Шешем екеуі жаз бойы алаша тоқитын. Жаздай тағы көршілердің көмегімен киіз бастырып текемет, сырмақ жасайтын. Апам оюшы еді, ешқандай үлгісіз симметрияны сақтап ою оятын, елге де ойып беретін. Немерелерінің әрқайсысына үйленгенде беремін деп, төсек-орын даярлап, тең қылып буып, кілетке тізіп жинап қоятын.

Шешем қыстай түскиіз кестелеп, қара барқытқа қызыл барқытты оюластырып төсеніш, түскиіз жасаушы еді. Түбіт, түйе, ангор жүнін тауып алып, түрлі киімдер тоқып балаларын, туыстарын жамтамасыз ететін. Екеуі де құрақ құрап, елге де құрап беретін. Апам өрнек салып ши де тоқушы еді. Елдер апамды іс қана тігетін деп ойлайтын. Бірақ апамның қолынан көп нәрсе келетін. Соғымға бір жылқы, бір сиыр союшы еді. Көктемде сүйектерді жайнатып, сүйек майын алатын, сабын жасайтын, буға шидің үстіне қалаш пісіретін. Тамақты да дәмді жасаушы еді. Үйден қымыз арылмайтын. Апам тағы да бес уақыт намазын қаза жібермейтін.

Апамның тағы бір ерекше қасиеті – құйма құлақ зеректігі. Барлық немерелеріне 1 сыныпта оқып жүрген

кезден-ақ батырлар жырын, айтыстарды, әсіресе Абай өлеңдерін көп оқытатын. Абай өлеңдерін тыңдап отырып: «жарықтық-ай, қалай айтқан», - деп сүйсініп отырушы еді және көп өлеңдерін жатқа білетін. Шалы мен келінінің келеңсіз қылықтарын Абай өлеңдерімен шенеп, екеуін ашуландырып, өзі мәз болып отырушы еді.

Біздің үйге шалдар жиі жиналады, қазіргілер сияқты күйкі әңгімелер айтпайтын. Айтатындары – аңыз-әңгімелер, бастарынан өткен уақиғалар, Қабанбайдан бастап батырлардың ерліктері әңгімеленетін. Кейде дауласып қалатын. Інім Сақай екеуіміз елеусіз отырып әңгімелерін тыңдайтынбыз.

Апам іс тігуден қалған соң қыздарын, немерелерін аралап қонақ болып жүрді. Шөберелерін айналып, қасына алып жатушы еді. Нестай әпкем жиі алғызып қонақ етіп, қыздары үйіне қайтармай, асты-үстіне түсіп күтетін. Нестай әпкем де ісмер, өте пысық еді. Сегіз қызына құрағын құрап, жасауын жасап, жалғыз өзі-ақ жасауларын беріп отырды.

Текіден текті туады, тектілік тұқым қуады деген бар емес пе. Ахмет биден тараған ұрпақтарының бәрі дерлік жоғары білімді. Біразы мектепті алтын медальға бітіріп, қызыл диплом алғандары да баршылық. Нұрипа қызының үш баласы жоғары білімді. Ұлы Құмар парторг болып істеді. Менің де үш балам жоғары білімді.

Қызым Гүлназ Алматыда, С. Ходжиков атындағы лицейде ғылыми-әдістемелік жұмыс жөніндегі директордың орынбасары. Қызым Жанар коррекциялық орталықта медицинамен байланысты білікті психолог. Бауырым Құмардың екі қызы мектепті үздік бітіріп, үлкен қызы Ғалия политехникалық институтты бітіріп, кіші ғылыми қызметкер болып істеген. Ғалия екеуімізге апамның іскерлігі қонған. Ғалияның тіккен киімдері, бұйымдары фабрикадан шыққандай. Ғалияның бір ұлы, бір қызы мектепті де, жоғарғы оқу орнын да үздік бітіріп, ұлы аудармашы, қызы корей тілінен университетте сабақ береді. Кореяға барып тұрады.

Жұмәділ нағашымның үш ұлы-инженер, бір ұлы-математик, педагог. Алтай деген ұлы-журналист, педагог, суретші, ағаштан түйін түйетін шебер, асабалығы да бар еді. Бекжан орысша, қазақша жазатын ақындығы бар, бірнеше кітаптың авторы, келелі мәселелер туралы баспасөз беттерінде мақалалары шығып тұрады. Елге көмек қолын созғыш, ақкөңіл адам. Үлкен ұлы Сақайдың үш қызы, Біржанның екі баласы-бәрі Атырауда, бірі аудармашы, бірі инженер болып істейді. Бір қызы жұмыс бабымен Австралияда тұрады.

Апамның Қисық, Шеге деген егіз інісі болған. Егіздік те тұқым қуады дейтін. Кіші немересі Тәкенде екі ұл, Инжу, Маржан деген егіз қызы бар. Тәртеуі де жақсы оқу орындарын бітіріп, Алматыда жұмыс жасайды, үйлері бар. Екі ұлы үйленген, балалары бар.

Кіші нағашым Сейсембек ҚазГУ-ді Сталиндік стипендиямен 1947 жылы бітірген, журналист, жазушы, аудармашы. Аудармашылар ассоциациясының президенті болып істеді. Екі қызы Нәйлә, Ләйлә ғылым докторы, кіші қызы Айгүл-юрист. Ләйлә ҚазГУ-ді М. Әуезов атындағы стипендиямен бітірген. Профессор, көптеген монографиялардың авторы. Ләйләнің 2 қызы, 1 ұлы бар. Ұлы атасы мен анасының жолын қуған-жазушы, аудармашы. Екі қызы Америкада тұрады. Өмірден тоқығаны мол, кемел ойлы, педагог ата-анасының және жүректері мейірімге, кеудесі қазынаға толы, көңілдері кең ата мен апасының тәрбиесімен өскен ұрпақтары мейірімді, тәрбиелі, әсіресе отбасына, яғни алған жарына өте адал болғандығына тәнті боламыз.

Апам өмірі дәрігерге қаралмай, дәрі ішпей, ауырмай-сырқамай 91 жасында 1984 жылы өмірден озды.

Қазір атам мен апамның немере, шөбере, шөпшектері мәуелі ағаштай тамырын кеңге жайып жемісі жайқалуда.

Б. КЕСІКБАЕВА,
зейнеткер-ұстаз.

Өткеннің өнегесі – бүгіннің баға жетпес байлығы

Қазақ халқы өзінің ғасырлар бойғы тіршілігінде өзіндік мәдениеті ретінде анықталатын рухани құндылықтарды жасап, жинақтап, шашауын шығармай сақтап келеді. Халқымыздың өзіндік салт – дәстүрі, әдеп – ғұрпы, әлеуметтік байланыстары атадан балаға мирас ретінде берілуде. Сол ғасырдан-

ғасырға мирас болып келе жатқан құндылығымыздың жас ұрпаққа дәріптеу мақсатында Мұқан Төлебаевтың мемориалды музей қызметкерлері жуырда қазақтың дәстүрлі тұрмысына арналған «Өткеннің өнегесі – бүгіннің баға жетпес байлығы» атты тақырыпта көрме өткізді. Көрмені Ушинский атындағы орта

мектебінің оқушылары мен мұғалімдері келіп тамашалады. Көрмеге музей қорына жинақталған қазақ халқының көне тұрмыстық заттары саба, күбі, торсық, саптаяқ, жезлеген, тас диірмені, самауырын, ертоқым, композитор Мұқан ағамыздың отбасында да қолданылған көне тұрмыстық бұйымдар қойылып, олардың тарихы айтылып насихатталды. Солардың ішінде ағаштан еменнен, қайынан (астау, ожау, келі, күбі), Астау – халқымыздың байырғы уақыттан бастап қолданып келе жатқан ас тұтынатын бұйымы болып табылады. Астауға тек қана ет салып қана қоймай палау, қуырдақ және қойдың басын тартуға болады, керсен – ағаштан жасалған шұңғыл табақтың үлкені. Ағаштан жасалған тегеш, шара, дөңгелек пішінді, ішіне бір қойдың еті тұтас сиятындай кең ыдыс. Жиегіне өрнек жүргізіп, қобылайды. Үлкен керсеннің екі жағында тұтқасы болатыны, малдың жылқының, ешкінің терісінен (торсық, саба) Саба – қымыз, шұбат ашыту, іркіт пісу үшін пайдаланылатын, мал терісінен тігілетін ыдыс, металдан мыстан, жезден (леген, құмған, таба, самауырын) музей қорындағы самауырымыз мыстан жасалған, оттықты, қос құлақты, шүмекті, төрт аяқты, қақпағында бу шығаратын саңылауы бар. Бұл ыды-

спен Мұқан Төлебаев талай рет анасы Тәжібала Ақшалқызының қолынан өлке тарихын, өнерін әңгімелесіп отырып шай ішкен. Әсіресе, 1958 жылы ҚазССР Жоғары советіне кандидатқа ұсынылып туған ауылына достары, опера әншісі Құрманбек Жандарбеков, актер Қанабек Байсейітов, ауылдасы, жас композитор Еркеғали Рахмадиевтармен бірге келгенде де осы сары самауырымен шай ішіп, ауыл халқымен диалогтасқан. Бұл экспонатты 2013 жылы композитор Мұқан Төлебаевтың 100 жасқа толуына орай жинау жұмыстары кезінде Мұқан Төлебаевтың інісі, сол кездегі «Үлгі» колхозын басқарған Әлім Төлебаевтың қызы педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент Жамаш Төлебаева музей қорына берген. Бұл экспонат композитор отбасынан сыр шешетін асыл мұра.

Осындай құнды экспонаттар негізінде құрылған көрмеден көрермендеріміз тарихи тұлғалардың қолданған бұйымдарымен кеңінен танысады. Олардың көкейінде қазақ халқының тарихына осындай із қалдырсам деген ізгі мақсат ұялайтыны сөзсіз.

Ә. ЖҰМБЕК,
Мұқан Төлебаевтың мемориалды музейінің экскурсия жетекшісі.

Всемирный фестиваль молодежи в Сочи «Начнем будущее вместе»

С 1 по 7 марта 2024 года в городе Сочи прошел Всемирный фестиваль молодежи. На ВФМ 2024 года впервые прошла Детская программа «Начнем будущее вместе». На базе образовательного центра «Сириус» по итогам конкурса была отобрана тысяча детей – 500 иностранных и 500 российских ребят с 14 до 17 лет. Я участвовала в отборе на ВФМ, по результатам которого вошла в состав детской делегации от Казахстана, всего 30 детей. Я единственный участник от области Жетысу.

Как и взрослые участники, мы проходили процесс конкурсного отбора, только он был несколько сложнее. В соответствии с высокими требованиями образовательного центра «Сириус» мы проходили тестирование, индивидуальное собеседование, представляли свое портфолио и видео-визитку. За счет организаторов ВФМ нам был организован проезд в Сочи, питание, проживание в гостинице, доступ на все образовательные, культурные и спортивные мероприятия, сувенирная продукция.

Площадка ВМФ-2024 собрала 20 тысяч участников из 188 стран мира. В день прилета в Сочи я с другими участниками зарегистрировалась в Международном аэропорту ВФМ, прошла аккредитацию, сдала ПЦР-тест, получила бейдж – пропуск на все локации ВФМ, для комфортного пребывания в России нам для связи выдали местную симкарту, а для оплаты банковскую карту. Нам всем выдали фестивальную уникальную мерч, в который входила экипировка, символ фестиваля Чебурашка и другие приятные мелочи с эмблемой ВФМ. Всех участников детской программы разместили в образовательном центре Сириус.

Каждый день ВФМ был посвящен определенному смыслу, который соответствовал всем мероприятиям в этот день: 2 марта - «Ответственность за судьбы мира»; 3 марта - «Многонациональное единство»; 4 марта - «Мир возможностей для каждого»; 5 марта - «Сохраним семью во имя детей и мира»; 6 марта «Мы – вместе с Россией».

Каждое утро нас ждала невероятная мотивация и энергия: утренняя зарядка. Я попала на зарядку с Евгенией Медведевой, российской фигуристкой, двукратной чемпионкой мира. Эмоции от встречи со звездой спорта обеспечили мне заряд бодрости на весь день!

На церемонии в вечер открытия Детской программы нас ждало масштабное шоу «Голоса большого мира» с участием известных музыкантов, профессиональных артистов, балетной труппы, а также самого большого детского сводного хора России – хора Первых. По сюжету главный герой церемонии населяет планету головами детей разных национальностей. В

процессе шоу он рассказывает о мастерских и лабораториях Детской программы Фестиваля. Завершила церемонию песня «Прекрасное далеко» в современной обработке на русском и английском языках в исполнении хора Первых и артистов вместе со зрителями. Участников программы приветствовал популярный среди подростков блогер и музыкант Егор Шип.

Детская программа Фестиваля была разделена на 18 лабораторий, итогом которых были конкретные информационные, просветительские, научные проекты, подготовленные детьми. Но главное, что по итогам ВФМ была сформирована система международной детской дружбы. Все участники были разделены на отряды по 20 человек, мы работали в тесном международном сотрудничестве, в каждой команде были ребята из России, СНГ и других стран. Со мной в комнате жила девочка Изабелла, она с Армении, мы с ней очень подружились. А в отряде были ребята из Бразилии и стран СНГ.

По окончании программы, 6 марта прошли большие выставки проектов, на которых все команды представили свои труды за 5 дней работы в команде. В Мастерской искусства Сергея Дягилева, наша команда готовила проект о знаменитом российском культурном деятеле Сергее Дягилеве, его вкладе в развитие российской культуры в начале XX века. Защита нашего проекта получилась очень творческой и нестандартной, в ней были: музыкальное исполнение на фортепиано, рисунок в реальном времени, выступление балерины и многое другое.

Мы также участвовали в некоторых мероприятиях ВФМ. Всего на площадках ВФМ было проведено более 800 мероприятий в сфере бизнеса, медиа, международного сотрудничества, культуры, науки, образования, волонтерства и благотворительности, спорта, различных сфер общественной жизни. Удивительно, что каждый из участников фестиваля имел возможность самостоятельно выбрать интересующее его направление в личном кабинете и посетить нужное мероприятие. Никто никого не обязывал посетить ту или иную локацию, выбор для нас был очень большой – от интерактивных площадок, спортивных локаций, площадок для проведения концертов до лекционных площадок. Я старалась посетить максимальное количество разных мероприятий, не пропускать ничего интересного и полезного для себя и нашей страны. Хотелось бы рассказать о самых ярких из них.

Очень большое впечатление на меня произвела Официальная церемония открытия ВФМ. Главная тема мероприятия: «Мир меняется, потому что меняюсь я». Торжественный старт ВФМ дал Президент России Владимир Путин. В своем

обращении к 20 тысячам участникам Фестиваля почти из 190 стран мира, он отметил, что для молодежи нет границ, они готовы общаться, получать новые знания и опыт. В ходе церемонии мы увидели выступления танцевальных, музыкальных, хоровых коллективов из разных стран. В финале церемонии, общественный посол ВФМ-2024 Полина Гагарина, исполнила песню «Миллион голосов». Это были невероятные эмоции и впечатления!

Очень интересным оказался перформативно-образовательный проект «Наш космос». Его ведущие – актеры фильма «Вызов» Юлия Пересильд и Милош Бикович, а также космонавт Сергей Проконьев в формате спектакля, в котором соединили современную хореографию и живое пение а capella, в увлекательной и простой форме рассказали нам об истории изучения космоса, о происхождении звезд и созвездий, о мифах и легендах.

Во время проведения ВФМ был установлен мировой рекорд на самый многонациональный «Хоровод дружбы». 2 тыс. молодых людей, представители 73 национальностей из 150 стран мира объединились в известном танце, который является символом России.

Во время ВФМ открылась библиотека «Сириус» – уникальное хранилище, рассчитанное на 25 000 книг. Люди со всего мира привезли книги русских авторов на иностранном языке. Теперь это неповторимое место, где собраны произведения со всей планеты! Я привезла 2 книги на казахском языке: повесть И.С.Тургенева Два друга и стихи А.С.Пушкина. Открытое книгохранилище уже стало достопримечательностью и культурным наследием!

Фестиваль прошел очень продуктивно, был интересным и информативным. У нас была отличная возможность послушать лекции и поучаствовать в беседах с

людьми, которых ранее приходилось видеть только на телеканалах.

Меня поразила атмосфера, которая царил на ВФМ, на всех лицах сияли улыбки, все люди были отзывчивыми и готовыми к общению, было ощущение, что это огромная планета, а мы все участники – большая любящая СЕМЬЯ! Я привезла с собой казахстанские сувениры и конфеты. Ежедневно я дарила частичку своей страны всем участникам, которых встречала. Это вызывало бурю эмоций, часто в ответ я получала сувенир другой страны. На все мероприятия я брала с собой флаг Казахстана и с гордостью представляла его. Я знакомилась с представителями разных стран, рассказывала им о нашей стране, ее истории, культуре, достопримечательностях. Многие иностранцы знали о нашей стране, задавали вопросы и проявляли интерес, меня это очень радовало.

Я безгранично рада, что стала частью масштабного исторического молодежного события – ВФМ! Я уверена, что вернусь в Казахстан другим человеком, который верит в дружбу, мечту, справедливость, ценит культуру и традиции разных народов мира, вне зависимости от национальностей, политических взглядов, культурных особенностей. Фестиваль сделал меня сильнее и увереннее в своих силах и возможностях, а тема фестиваля стала моим лозунгом – Начнем будущее вместе!

Хочу сказать большое спасибо моим родителям, близким и друзьям, администрации и учителям школы гимназии №1 и Дома детского творчества за поддержку и веру в меня!

Анастасия БНАХОВИЧ,
ученица 10 Б класса школы-
гимназии №1, город Сарқан, область
Жетысу, участник ВФМ 2024 года.

Тәрбие

Ана - өмірдің ажары

Сарқан аудандық кітапханасы мен «Балдырған» балабақшасының ұйымдастыруымен наурыз айының 6-сы күні Халықаралық әйелдер күніне орай «Аналар - асыл жандар» атты тақырыпта әдеби сазды кеш өтті. Іс-шараға Г.Отарбекова, Ұ.Нүсіпованың жетекшілігімен «Құлыншақ» ересек тобы ерекше дайындықпен келген. Шара барысында балалар ана туралы жүректерінен жыр төгіп, ән де шырқады. Кітапхана библиографы «Ана өмірдің ажары» атты кітап көрмесімен таныстырып, балаларға кітаптар ұсынды. Шара соңында балалар қолдарындағы гүл шоқтарын кітапханашы апайларға табыстап, тілектерін білдірді.

А. САБИТОВА,
кітапханашы.

Аудан тұрғындарының назарына!

«Сарқан су құбыры» шаруашылық жүргізу құқығындағы мемлекеттік коммуналдық кәсіпорны Абай, Қарабөгет, Еркін, Қарғалы, Черкасск, Ешкіөлмес, Аққайың, Ақтұма, Шатырбай, Екіаша, Тополевка, Аманбөктер, Бірлік, Пограничник, Көкөзек, Лепсі, Көкжиде, М.Төлебаев, Шұбартүбек, Үлгі, Көктерек ауылдары бойынша су таратушы желілер арқылы ауыз суды жеткізіп беру мен суды бұру қызметтері үшін тарифтік бағаны тағайындау үшін Ұлттық экономика Министрлігі табиғи монополияларды реттеу комитетінің Жетісу облысы бойынша Департаменті Республикалық мемлекеттік мекемесімен бірлескен жиналыс өтетінін хабарлаймыз.

Ауылдық округтер бойынша Тыңдалуы «18» сәуір 2024 жыл

№	Ауылдар атауы	Уақыты	Мекен жайы
1	Абай	9.30	Тасарық орта мектебі
2	Қарғалы, Черкасск, Ешкіөлмес, Ақтұма, Аққайың	10.30	Черкасск мәдениет үйі
3	Шатырбай	11.30	Шатырбай мәдениет үйі
4	Қарабөгет, Еркін	13.00	Қарабөгет әкімшілік ғимараты
5	Бірлік	15.00	Бірлік орта мектебі
6	Пограничник, Көкөзек	16.00	Пограничник орта мектебі
7	Екіаша, Тополевка, Аманбөктер	17.30	Екіаша мәдениет үйі
«19» сәуір 2024 жыл			
1	Көктерек	12.30	М.Маметова атындағы орта мектебінде
2	Лепсі, Көкжиде	14.30	Лепсі мәдениет үйі
3	М.Төлебаев, Шұбартүбек, Үлгі	16.30	М.Төлебаев әкімшілік мекемесі

Жауапкершілік баршаға ортақ

Қазақстан Республикасының 2013 жылғы 16 қаңтарындағы № 70-V «Қазақстан Республикасының Мемлекеттік шекарасы» туралы заңына сәйкес ҚР ҰҚК Шекара қызметімен шекаралық аймақта шекаралық рәсімді қамтамасыз ету мақсатында жоспарланған іс-шаралар өткізіледі. 2024 жылы ҚР ҰҚК ШҚ Алакөл шекара Басқармасы жауапкершілігіндегі аумақта рәсімдік іс шаралар өткізу барысында 17 әкімшілік құқық бұзылушылықтар анықталған.

Аталған фактілер шекаралық аймақта шекара режимін және де басқа елдімекендерден келу тәртібін бұзғандары үшін әкімшілік жауапкершілікке тартылып Әкімшілік Құқық бұзушылық туралы Қазақстан Республикасының кодексі 510, 513, 514, 517 баптарына сәйкес жауапкершілікке тартылып, әкімшілік айыппұлдар салынды. Жоғарыда айтылғандар негізінде, Қазақстан Республикасының 2013 жылғы 16 қаңтарындағы № 70-V «Қазақстан Республикасының Мемлекеттік шекарасы» туралы заңының 5 бөлімінің 40 бабының 2 тармақшасына сәйкес Қазақстан Республикасының ІІМ-гі шекаралық аймаққа рұқсат қағазын береді. Сонымен қатар, 2013 жылғы 16 қаңтардағы «Қазақстан Республикасының Мемлекеттік шекарасы» туралы заңының 55 бабына және Қазақстан Республикасының Үкіметінің 2013 жылғы 29 қарашадағы № 1275 қаулысының 2 тармағына сәйкес шекаралық белдеуге кіруге, онда болуға рұқсаттамаларды (бұдан әрі- рұқсаттама) беру тәртібін айқындайды. -Жеке тұлға рұқсаттама алу үшін Шекара қызметіне Қағидаларға 1-қосымшаға сәйкес нысан бойынша “ электрондық үкімет” веб-порталы арқылы электронды форматта өтініш береді. - Жеке және заңды тұлғалар шекаралық белдеуде шаруашылық, кәсіпшілік немесе өзге де қызметті жүргізуге, қоғамдық саяси, мәдени немесе өзге де іс-шараларды өткізуге рұқсаттама алу үшін Шекара қызметіне веб-портал арқылы электронды форматта құжаттарын өткізеді.

Рұқсаттамалар жоғалған (бүлінген) жағдайда жеке және заңды тұлға портал арқылы Шекара қызметіне рұқсаттаманы жоғалту фактісі бойынша түсініктемені көрсетіп, оны қайта беру туралы өтінішхатты ұсынады. Шекара қызметі рұқсаттаманы қайтадан беруді үш жұмыс күнінен аспайтын мерзімде портал арқылы электрондық форматта жүзеге асырады. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2014 жылғы 17 сәуіріндегі № 356 қаулысына сәйкес Жетісу облысы Сарқан, Алакөл, Ақсу шекаралық аймаққа жатады. Таяудағы уақытта күннің жылына бастауына байланысты шекара аймағындағы елдімекен тұрғындарымен бірнеше жиын өткізіліп, онда шекарашылар мен жергілікті тұрғындар арасындағы қарым-қатынасты нығайту, тұрғындардың борышы мен міндеттері жөнінде кеңінен әңгіме түсінік жұмыстары жүргізілді.

Сонымен қатар жоғарыда көрсетілген заң талаптарын ескере отырып шекаралық аймақта қандайда бір шаруашылық немесе аңшылықпен айналысуға тиым салынатыны туралы және шекара маңында орналасқан елдімекен тұрғындарына Қазақстан Республикасының жоғарыда көрсетілген заңы мен қаулыларының тиісті баптары жеткізілді. Жоғарыда айтылғанды ескере отырып жергілікті тұрғындар тарапынан үлкен жауапкершілік күтеміз, себебі Қазақстан Республикасының жері біртұтас, оған ешкімнің қол сұғуына, бөтен ел азаматтарының баса- көктеп кіруіне жол жоқ.

Олай болса, шекаралық аймақтың әрбір тұрғыны Қазақстан Республикасының заңдылықтарын қатаң сақтап және қырағылық көрсетіп бөгде, күдікті адамды байқап қалса дереу ҚР ҰҚК ШҚ Алакөл шекара Басқармасына 60-007, 60-002 байланыс телефондарына хабарласуын сұраймыз.

Жетісу облысы бойынша Шекара департаментінің Алакөл ауданы бойынша шекара басқармасының Сарқан шекара бөлімі.

К сведению жителей района!

Найдены места захоронения солдат без вести пропавших в годы Великой Отечественной Войны, служившие 240-ой стрелковой дивизии умершие в 1943 году.

1) Сартбулаев Каралки (Сарканский район).

2) Топчанов Росбап (Бурлютобинский район).

Фамилия и имена в архивных документах могут быть записаны с искажениями.

По всем вопросам можете обратиться по номеру: 8 (778)4807357. Волонтер Айгуль. Общественное объединение «Атамның аманаты».

Отдел по делам обороны Сарканского района.

Орман - ел байлығы!

Орман – еліміздегі ең бағалы байлықтардың бірі. Сондықтан да мемлекетіміз осындай тұмса табиғатты күтіп ұстау, оны қорғау, түрлі табиғи апаттардан сақтау, өрттің алдын алу сияқты шараларды барынша тиімді жүзеге асырып келеді.

Алайда, табиғаттың бірден-бір жанашыры адам болуы тиіс. Осы мақсатта Бөрлітөбе орман шаруашылығы КММ-сі Көкжиде орманшылығының орман-күтушілері өздеріне бекітілген айналымдарына барып, тексеру жұмыстарын жиі жүргізеді.

Жергілікті тұрғындардың және мектептердегі жоғары сынып оқушылардың басын қосып, қоршаған ортаны күтіп ұстау, оған залал келтірмеу және өрттерден қорғау туралы мақсатында үгіт-насихат жұмыстарын жүйелі жүргізеді.

Себебі, қоршаған ортаның таза болуы – сіз бен біздің қолымызда. «Атадан мал қалғанша тал қалсын» деген нақыл сөзде терең мағына бар.

Ал, орманшының басты қызметі – орман алқаптарын зерттеу, оларды есепке алу, ағаштар мен бұталардың тұқымынан және көшеттерден орман ағаштарын өсіріп, жылда орманды жаңартып отыру.

М.ЕРБОСЫНОВ,

Бөрлітөбе ОШКММ-нің Көкжиде орманшылығының орманшысы.

101 ескертеді

Су тасқыны

Су тасқыны-бұл барлық басқа түрлердің ішіндегі ең көп таралған болып саналады. Қалыптасудың негізгі факторларынан жауын-шашынның көп мөлшерін немесе қысқы еруді бөліп алуға болады, бұл ақыр соңында су деңгейін жоғарылатады. Су тасқыны немесе кептелістен айырмашылығы белгілі бір жиілікте ерекшеленбейді. Көп жағдайда су тасқыны ұзаққа созылмайды, бірақ сонымен бірге осы уақыт аралығында су деңгейі айтарлықтай артуы мүмкін.

Су тасқыны үлкен зиян келтіреді. Бұл адам өлімі, тұрғын үйлердің жойылуы және экономикалық залал. Су тасқыны үйлерді, жолдарды, көпірлерді қиратады, Ауыл шаруашылығын бұзады.

Су тасқынынан кейін не істеу керек:

1. Су тасқынынан кейін үйге оралғанда абай болу керек. Тірек құрылымдары мен төбенің тұтастығына көз жеткізу керек. Су тасқынынан кейін тұрғын үй құлап кетуі мүмкін.
2. Ашық отты пайдаланбаңыз, өйткені газдың ағып кетуіне байланысты жарылыс қаупі бар.
3. Су басу аймағынан тамақ ішпеңіз, су басқан құдықтардан су ішпеңіз. Бұл инфекцияға әкелуі мүмкін. Ұңғымаларды ағызып, дезинфекциялау керек.
4. Электр құрылғыларын қосуға тыйым салынады.
5. Газ құбырлары, көріз және сумен жабдықтау ақаулы болған жағдайда, сынды жою бойынша мамандарды шұғыл шақыру қажет.
6. Тұрақты суы бар үйде тұрмаңыз.

М.САРКУЛОВ,

Сарқан ауданы ТЖБ инженері.

Алкоголь, причина пожара

Алкоголь, причина пожара, эта тема остается одной из самых главных проблем для сотрудников отдела ЧС Сарканского района. Ведь по причине алкогольного опьянения происходят пожары. Алкоголь затуманивает разум человека, и в этом состоянии человек становится неконтролируемым и может совершить самые неправомерные поступки, поступки которые порой нельзя исправить.

Приняв очередную дозу спиртного, человек подкуривает сигарету и в этом состоянии ложится в постель, и сразу становится заложником огня. По этой нелепой ошибке происходят пожары, которые уносят жизни людей. Одна неосторожность и попавшая искра на постельные принадлежности и огонь распространяется со стремительной скоростью, сжигая все на своем пути.

Жизнь человеку дается один раз, и каждый человек хозяин своей судьбы. Но не смотря на это человек своими поступками ставит под угрозу не только свою жизнь но и жизнь окружающих его близких людей. Хотелось бы, чтобы люди контролировали свои поступки, не подвергали опасности свое материальное положение и жизнь окружающих.

Отдел ЧС Сарканского района предупреждает, что огонь неподвластен человеку, знайте, легче огонь предупредить, чем потушить.

Будьте осторожны с огнем!

Ө.ҚАБДЕШОВ,

ст.инженер ОЧС Сарканского района, лейтенант г/з.

Абайлаңыз – интернет алаяқтар!

Жетісу облысы бойынша жыл басынан бері 87 интернет алаяқтық фактілері тіркелді, бұл республика аумағында 3723 тіркелген алаяқтықтың жалпы санының 9,7 % құрайды.

87 интернет алаяқтық фактілері өңірлер бөлінісінде: Талдықорған қаласы-59, Текелі – 4, Ақсу – 1, Алакөл – 7, Ескелді – 5, Кербұлақ – 5, Көксу – 1, Қаратал – 1, Панфилов – 2, Сарқан - 2. Көбінде, бұл қылмыстың түрі ұялы телефондарды қолдану арқылы жасалады.

Алаяқтар банктік ақпаратқа қол жеткізу үшін азаматтардың қажетті жеке мәліметтерін алудың түрлі тәсілдерін қолданады: жоғары лауазымды полиция қызметкерлері WhatsApp мессенджеріне алдын ала қолдан жасалған, растайтын құжаттарды тастай отырып ұсынады: елтаңбалы мөрмен расталған қызметтік куәліктерді, қылмыстық іс қозғау туралы қаулы түрлі банкердің қаржы бөлімдерінің қызметкерлері ұсынады.

Мысалы, Талдықорған қалалық полиция басқармасымен аз. А. арызы бойынша тергел-тексеру жүргізілуде, іс құжаттарына сәйкес белгісіз тұлғалар оның атынан онлайн несие алып, алған қаражатты жымқырған.

Көбінде Сізге несие рәсімделгені туралы жаңылыстырады және олар банк картасы бойынша мәліметтерді, карточка нөмірін, банк картасының артқы жағында орналасқан CCV кодын хабарлауды сұрайды.

Көбінде алаяқтар WhatsApp мессенджеріне қонырауларды пайдаланады, өткені WhatsApp қоңырауларды

бақылау қиын, өйткені бұл адамдар ел ішінде де, одан тыс жерлерде де болуы мүмкін.

Интернет-алаяқтық «Колеса», «Крыша», «OLX» интернет-сайттарын пайдалану арқылы да жасалады.

Әлеуметтік желілер арқылы: «Инстаграмм», «Телеграмм», «Фейсбук», «ВКонтакте» арқылы мүлікті сату туралы хабарландыруды жариялау кезінде. Сонымен қатар, алаяқтар көбінесе қымбат заттардың өте төмен құнын пайдаланады, осылайша сатып алушыларды тартады.

Қазіргі уақытта қылмыстың осы түрін жандандыруға байланысты ішкі істер органдары қылмыстың осы түрін жасауға жол бермеуге бағытталған шаралар қабылдауда. ІІМ қылмыскерлердің алаяқтық әрекеттері туралы ескерту сипатындағы SMS хабарламалар жібере басталды.

Республиканың ішкі істер органдары азаматтарды сақ болуға және негізгі сақтық шараларын ұстануға шақырады.

ІІМ негізгі ұсынымдары:

1. Ешқандай жағдайда банктер немесе құқық қорғау органдары қызметкерлерінің несие беру, мүлікті сату және ақшасын қауіпсіз шоттарға аудару немесе несие беру туралы телефон нұсқауларын орындамаңыз. Құқық қорғау органдары телефон арқылы арнайы операциялар жүргізбейді.

2. Өзінің дербес деректерін, пластикалық карталардың деректемелерін ешкімге хабарламау, аударымдар туралы түбіртектерді, тіпті банк, полиция қызметкерлері болып табылатын

тұлғаларға кодтар мен кодтық сөздерді және т.б. бермеуді талап етеміз.

3. Жеке деректерді белгісіз және тексерілмеген сайттарға және басқа көздерге бермеңіз. Тексерусіз алдын ала төлем жүргізбегеніз. Тауарды алғаннан кейін төлем туралы келісуге тырысыңыз. Мұндай қызметтер, мысалы Қазпоштамен көрсетіледі.

4. Күмәнді мәмілелер бойынша аударымдарды жүзеге асырмаңыз, ашық кіріс көзінсіз қаржылық схемалардан сақ болыңыз.

5. Қолданбаларды орнату үшін тек ресми App Store, Play Market және т.б. пайдаланыңыз.

6. Өтпеуге сілтемелер бойынша жіберуді, мысалы жалған төлемдер жасалғандай болып көрсетілуі мүмкін,

жеке тұлғалар төлем жасау үшін жеке ұялы телефондағы бағдарламалардың СПАМ-сілтемесі жеке терезесі арқылы белгісіз тұлғалардан хабарлама ретінде келу мүмкін.

7. Банкинг қызметтеріне қолжетімділік құпия сөздерін үнемі ауыстырып отыруді, яғни 3D қорғауды және банктер ұсынатын басқа да қауіпсіздік шараларын пайдаланып отыруды.

8. Негізінде тұлғаларға өздерінің шоттарындағы ақша қозғалысын жиі тексеріп отыруды ескертеміз.

С. МЕРЕЙХАН,
ҚР БП ҚСЖАЕАЖК-нің Жетісу облысы бойынша Департаментінің қылмыстық саладағы құқықтық ақпаратты қалыптастыру аға прокуроры.

ВВЕДЕНИЕ СПЕЦИАЛЬНОЙ СОЦИАЛЬНОЙ ВЫПЛАТЫ ДЛЯ ЛИЦ, ЗАНЯТЫХ НА РАБОТАХ С ВРЕДНЫМИ УСЛОВИЯМИ ТРУДА

АО «ЕНПФ» информирует, что согласно поручению Главы государства для повышения социальной защищенности граждан Республики Казахстан, иностранцев и лиц без гражданства, постоянно проживающих на территории Республики Казахстан, при достижении 55-летнего возраста и уплате за них обязательных профессиональных пенсионных взносов (далее - ОППВ) в совокупности не менее 84 месяцев с 1 января 2024 года введены следующие выплаты:

1. специальная социальная выплата для вышеуказанных лиц, занятых (работающих) на работах с вредными условиями труда, состоящая из:

1) специальной профессиональной государственного пособия (назначается из республиканского бюджета в размере двух прожиточных минимумов (ПМ) и в 2024г. составляет 86 814 тенге (2*43 407));

2) страховой выплаты по договору предпенсионного аннуитетного страхования (назначается страховой организацией в размере 1 ПМ, в 2024г. – 43 407 тенге за счет страховых премий по обязательному страхованию работников от несчастных случаев);

3) профессиональной выплаты за счет средств работодателя (назначается в размере 1 ПМ, в 2024г. – 43 407 тенге работодателем, с которым работник расторг трудовой договор или заключил дополнительное соглашение к трудовому договору об изменении условий труда);

4) пенсионной выплаты, сформированной за счет ОППВ и (или) ОПВ, из ЕНПФ при наличии согласия вышеуказанных лиц на их получение (размер пенсионных выплат зависит от размера пенсионных накоплений в ЕНПФ).

Право на специальную социальную выплату возникает при условии прекращения работником трудовой деятельности на работах с вредными условиями труда или перевода на другую работу, исключаящую воздействие вредных производственных факторов.

Для получения специальной социальной выплаты лицам, занятым (работающим) на работах с вредными условиями труда, необходимо подать заявление работодателю о переводе на другую работу, исключаящую воздействие вредных производственных факторов, или на расторжение трудового договора. Сведения о переводе работника на другую работу, исключаящую воздействие вредных производственных факторов, или о расторжении трудового договора от работодателя поступают в информационную систему МТСЗН РК. На основании этих данных будет оказана проактивная услуга по назначению всех видов вышеуказанных выплат, входящих в специальную социальную выплату. При этом согласие на получение пенсионных выплат из ЕНПФ за счет ОППВ и ОПВ или только за счет ОППВ,

необходимо будет подтвердить ответом на соответствующее SMS-сообщение, направленное с номера 1414.

Таким образом, получателю специальной пенсионной выплаты после обращения с заявлением к работодателю нет необходимости обращаться в ЦОН, ЕНПФ для оформления специальной пенсионной выплаты, достаточно ответить на SMS-сообщение.

2. для лиц, не занятых (не работающих) на работах с вредными условиями труда:

1) специальное профессиональное государственное пособие;

2) пенсионная выплата, сформированная за счет ОППВ и (или) ОПВ, из ЕНПФ при наличии согласия вышеуказанных лиц на их получение.

При этом лицам, уже не занятым (не работающим) на работах с вредными условиями труда по состоянию на текущий 2024 год, достигшим 55 лет, в пользу которых были уплачены ОППВ совокупности не менее 84 месяцев, для получения специального профессионального государственного пособия за счет средств республиканского бюджета и пенсионных выплат из ЕНПФ необходимо обратиться с соответствующим заявлением в ЦОН по месту жительства. В заявлении на получение выплат нужно будет отразить свое согласие на получение выплат из ЕНПФ.

Обращаем внимание, что размеры назначенных выплат из трех источников (за счет бюджетных средств в виде специального профессионального государственного пособия, страховой выплаты и профессиональной выплаты за счет средств работодателя), ежегодно будут расти пропорционально увеличению размера прожиточного минимума, и будут осуществляться до достижения общеустановленного пенсионного возраста.

Размер ежемесячных пенсионных выплат из ЕНПФ будет рассчитываться исходя из размера пенсионных накоплений, сформированных как за счет ОППВ так и за счет ОПВ.

При этом размер ежемесячной пенсионной выплаты из ЕНПФ определяется путем умножения суммы пенсионных накоплений за счет ОППВ, ОПВ (при наличии согласия на их получение) на 6,5% и деления на 12. Ежегодно пенсионные выплаты из ЕНПФ будут индексироваться на 5% и осуществляться до исчерпания пенсионных накоплений.

Справочно: по состоянию на 01.02.2024 г. в информационной системе ЕНПФ зарегистрировано порядка 2387 заявлений от 1388 получателей, сведения о которых поступили в ЕНПФ из информационной системы МТСЗН РК в рамках соответствующего соглашения.

ОРМАНДА ӨРТ ҚАУІПСІЗДІГІН САҚТАҢЫЗДАР!

Жоңғар Алатауы МҰТП РММ бас директоры М.Н.Кабиевтің № 40 Н/Қ 2024 жылдың 31 қаңтарындағы шыққан бұйрығына сәйкес «2024 жылы орманда өрт қауіпі бар маусымына дайындық туралы» Сарқан филиалы аумағында (Аманбөктер, Басқан, Тополевка орманшылықтарында) орманда өрт қауіпі бар маусымына дайындық іс-шаралары жүргізілді. Ауыл тұрғындары мен келген қонақтар арасында профилактикалық түсіндірме сұхбат жұмыстары, мектеп оқушылары мен ұстаздар арасында тиісті оқу – дәріс сабақтары жүргізілді.

Филиал аумағындағы өртке қарсы құрал-жабдықтары мен техника жаңартылып жөндеу жұмыстары жасалды.

Орманға ең қауіптісі - өрт, адамдар қолымен жасалатын өрт. Өрт жас талшыбықтардың өз бетінше өркен жаюына, жер қыртысындағы тұқым қорының зақымдануына, тіпті үлкен ағаштардың құруына екеп соғады. Өртте жан-жануарлар, аң-құстар құртылады.

Орман пайдаланушылар омарташы, мал жаюшы, шөп шабушы, отын дайындаушы т.б. Орман алқаптары аймақтарында әрбір азамат темекі тартқанда немесе от жағып тамақ пісіргенде үнемі сақ болуы керек. Өрт шығу қаупі туындамау үшін арнайы өрт сөндіруге арналған қалқан, онда күрек, шартылдақтар, балта, ара, су шашатын құралдар үнемі болуы шарт. «ҚР ормандарда өрт қауіпсіздігі Ережесі» бұзылған және мемлекеттік орман қоры жерлерімен тікелей жақын орналасқан жерлерде ауыл шаруашылығы жағуы жіберілген жағдайда кінәлі тұлға ҚР ӨҚБТК жауапкершілікке тартылады.

Өрт қауіпсіздігі талаптарын бұзғаны үшін, сол бұзушылықтар, өрт шыққан жағдайда, адамзат денсаулығына және қоршаған ортаға зиян келтірсе, қылмыстық жауапкершілік болмаса жеке тұлғаға 100 АЕК, лауазымды тұлғаға, шағын кәсіпкерлік тұлғаға 250 АЕК, орта кәсіпкерлік субъектілерге 1500 АЕК дейін айыппұл салынады.

Қасақана өрт жіберілген жағдайда орман алқаптары жойылған немесе зақымданғанда кінәлі тұлға қылмыстық жауапкершілікке тартылады.

ӨРТ ҚАУІПСІЗДІГІН САҚТАҢЫЗДАР!

Р.НУРГОЖАНОВ,
«Жоңғар Алатауы МҰТП» РММ
Сарқан филиалының Орманды қорғау және сақтау инженері.

• Әйел әлемі

АНА - ТІРШІЛІКТІҢ ТІРЕГІ

Сарқан ауданының тарихы музейі қызметкерлері 8 – наурыз халықаралық әйелдер мерекесіне орай «Ана тіршіліктің тірегі» атты музей саласында ұзақ жылдар бойы еңбек еткен зейнеткерлермен кездесу өткізді.

Кездесу барысында аналарымыздың қоғамдағы рөлі, қазақ қызының болмысы, тәлім – тәрбие, үлкеннің өнегесі жайлы толғамдар ортаға салынып, музей меңгерушісі музейге арнайы шақырылған зейнеткерлер мен ұжымның нәзік жанды аруларын көктемнің алғашқы күнімен жарыса келетін мерейлі де жарқын мерекемен құттықтап, сый сияпатпен мерекенің гүл шоқтары табыс етілді. Кездесуде ару аналарымыз Ракецкая Екатерина Федоровна мен Рахметова Ботагөз Әбікенқызы мерекеде құрмет көрсеткен музей ұжымына алғыстарын айтып, өсіп-өркендеуіне тілектестігін білдірді.

С. ЕРЖАНОВ,

Сарқан ауданы тарихы музейінің қор сақтаушысы.

ӘЙЕЛ-СҰЛУЛЫҚТЫҢ СИМВОЛЫ

Осындай тақырыппен наурыздың 5-інде әйел -аналар арасында облыстық байқау өткен болатын. Жетісу облысының қоғамдық даму басқармасы мен Қоғамдық келісім мекемесінің ұйымдастыруымен "Мәдениетті ана- мәдениетті ұлт" жобасы аясында өткен осы сайыста Қарауылтөбе орта мектебінің ұстазы Әсем Абзалбекова жоғары нәтиже көрсеткендердің санатында жүлделі 2 орыннан көрінді.

Ұстаз-ананы жетістігімен құттықтаймыз!

Өз тілшіміз.

Әйел-аналарға құрмет көрсетілді

Жуырда Аманбектер ауылдық округі әкімшілігінің ұйымдастырумен халықаралық әйелдер мерекесіне орай салтанатты жиын өтіп, онда ауылымызда тұратын бірқатар нәзік жандыларға құрмет көрсетілді.

Шара барысында Аманбектер ауылдық округінің әкімі Шырынғүл Батайқызы ізгі тілегін білдірді. -Құрметті ақ жаулықты әжелер, ардақты аналар, қаракөз қарындастар! Сіздерді жыл мезгілінің ең көрікті де қуанышты мезгілі көктемнің алғашқы мерекесі – 8 Наурыз Халықаралық әйелдер күнімен шын жүректен құттықтаймын! Біздің қазіргі қоғамымызда әйел тек отбасының береке-бірлігін ойлайтын тұлға ғана емес, ол мемлекеттің өмірге және саяси мәселелерге белсене араласатын қоғам мүшесі. Зор денсаулық, мәңгі жастық пен сұлулық тілеймін!- деген ауыл әкімі бірқатар аналарға сый көрсетті. Ақ тілекті Аманбектер негізгі орта мектебі директорының міндетін атқарушы Фарид Туганбаева, ауылдық Аналар кеңесінің төрайымы Малике Жантасова, ауылдық Ақсақалдар кеңесінің төрағасы Есенжол Мусапиров жалғап, ауыл адамдарына өздерінің жүректарды тілектерін білдірді.

Мерекелік жиын шағын концертпен жалғасын тапты. Қайырымдылықты кеңінен насихаттау, жастардың барлық істерде белсенді әрі ықыласты болуын түсіндіру, шығармашылық қабілеттерін, жақсылық жасай білу іскерліктерін, ойлау қабілетін дамытуды мақсат еткен концерт жиналған көпшілікке мерекелік көңіл-күй сыйлады.

Өз тілшіміз.

Жабыкбаев Данияр Батырхановичтің атына ҚР ІІМ-нен 2016 жылы берілген «В» категориялы жүргізуші куәлігі жоғалуына байланысты жарамсыз деп танылсын.

Еен туған күн, мерекеңмен!

Құрметті де қадірлі Абишева Жұмагүл Тлеуқабылқызы!

Сізді, "Ы.Алтынсарин атындағы орта мектебі" КММ ұжымы бүгінгі мерейлі 60 жасыңызбен шын жүректен, ыстық ықыласпен құттықтайды! Асқарлы, ардақты 60 жасыңыз құтты болсын!

Бүгінгі қуанышты күні Сізге деніңіздің саулығын, шаңырағыңызға ырыс байлығын, жүрегіңізге мәңгі жастық жалынын, көңіліңізге сезімнің шалқыған шаттығын тілейміз.

Әрдайым осы тыңғылықты да тындырымды қалпыңыздан танбай, қажырлы еңбегіңіз елене берсін. Отбасыңыздан ынтымақ, басыңыздан бақ таймасын! Көңіліңіз ғұмыр бойы көтеріңкі болып, өмір айдынында қайғы-мұңды білмей, еркін жүзе беріңіз. Дос-жаран, әріптестер мен туған – туыс алдында абыройыңыз әрдайым асқақ болсын!

Таңдайға біткен тәтті тілек, маңдайға біткен бақ болсын! Мерейлі 60 жасыңыз құтты болсын!

Ізгі тілекпен: Ы.Алтынсарин атындағы орта мектебінің ұжымы.

Сарқан қаласының тұрғыны, қадірлі әріптесіміз **Етекбаева Баян Балпанқызын** наурыз айының 18-інші жұлдызы күнгі 60 жастық мерейтойымен шын жүректен құттықтаймыз! Аудандық Пошта байланыс торабында 19 жыл бас бухгалтер ретінде қалтқысыз қызмет атқарып, еңбекқорлығымен, жүйелі жұмысымен әріптестерінің алдында абыройлы осынау жанға мерейтой мерейінді өсірсін, жақсылыққа, қуанышқа толы күндерің көп болсын деген жылы лебізімізді айтқымыз келеді. Бауыр еті 2 баласынан балдан тәтті 6 немере сүйіп отырған туған күн иесіне еңбектің жемісі мен жеңісіне кенеліп, мақсат-мұратыңызға мүдірмей, армандарыңызға адаспай жетуіңізді тілейміз. Өрқашан көңіліңіз өзіңіз өмір есігін ашқан ғажап мезгіл көктемдегі гүлдей кіршіксіз, өміріңіз өлең жолдарындай мінсіз болсын!

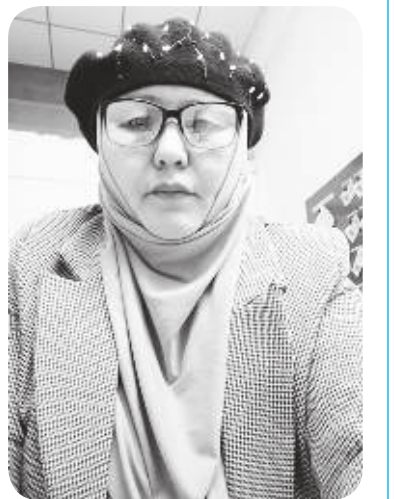
Алғы күннен күтер әркім жақсы үміт, Келе берсін Сізге ылғи бақ күліп. Шаттықпенен көріп таңның арайын, Жаратушы төксін игі жақсылық.

Ізгі тілекпен: аудандық Пошта байланыс торабының ұжымы.

Бір ұжымда көптеген жылдар қоян-қолтық еңбек етіп келе жатқан аудандық Пошта байланыс торабының бас кассиры **Танкеева Гүлманат Салемқызын** 20 наурыз күнгі меншікті мерекесі – туған күнімен 52 жасқа толуымен құттықтаймыз! Гүлманат Салемқызы аудандық "Қазпошта" мекемесінде 16 жылдай қызмет жасап, көпшіліктің алғысы мен құрметіне бөленіп келеді. Туған күн иесін баршамыз сапалы қызметі мен ұтымды істері, аса қарапайым мінезі мен байыптылығы үшін жоғары бағалаймыз, қадірлеп, құрметтейміз. Туған күніңізге орай әріптестеріңіздің ақ көңілінен шыққан құттықтаулары мен жылы лебіз – тілектерін қабыл алыңыз. Өмірде бақытты, ұжымда беделді, дос – жолдастарыңа қадірлі де сыйлы боп тек биіктерден көріне беріңіз!

Жеміс берсін тер төккен еңбегіңіз, Бақыт болсын әрдайым көргеніңіз! Дәулет пен мерейіңіз таси берсін, Арта берсін абырой – беделіңіз!

Құттықтаушылар: аудандық Пошта байланыс торабының ұжымы.

Выезд в регионы

РЕМОНТ Холодильников, Морозильников.

С выездом на дом

ОБРАЩАТЬСЯ СОТ. 87714608727.

ХАБАРЛАНДЫРУ

"БЕРЕН" МҚБ мүгедектер қоғамдық бірлестігі 2024 жылға арналған Инватакси қызметтерін қабылдайды. Кеңсе Сарқан қ. Әуезов к-сі № 47 «Жетісу» сауда үйі № 15 кабинетте орналасқан. **Ұялы. 8701 8303510, 8771 5546647 Сауле.**

Общественное объединение **Инвалидов ООИ "БЕРЕН"** принимает услуги Инватакси на 2024 год. Офис находится по адресу г.Сарканд ул. Ауэзова 47 Тд Жетісу 15 кабинет, **Сот. 87018303510, 87715546647 Сауле.**

"БЕРЕН" МҚБ мүгедектер қоғамдық бірлестігі.

<p>SARQAN</p> <p>Құрылтайшысы:</p> <p>"Сарқан газеті" ЖШС директоры ИГИМАН Жомарт Мақатұлы</p> <p>Бас редактор:</p> <p>ЖЕҢІСХАН Партия</p>	<p>Меншік иесі: "Сарқан газеті" жауапкершілігі шектеулі серіктестігі</p>			
	<p>Газет Қазақстан Республикасы ақпарат және қоғамдық даму министрлігінің Ақпарат комитетінде 2019 жылғы 30 қазанда тіркеліп, №KZ46VPY00016564 куәлігі берілген.</p>	<p>Редакцияның мекен-жайы: 041500 Сарқан қаласы Тәуелсіздік көшесі, 117</p> <p>Телефон: 2-20-47, 2-23-53</p> <p>е-mail: igiman01@mail.ru</p>	<p>Таралымы: 3012</p> <p>Осы шығарылымның таралымы: 3012</p> <p>Газет индексі: 35202,15202</p> <p>Офсеттік басылым 1 баспа табақ</p> <p>Газет аптасына бір рет жұма күні қазақ және орыс тілдерінде шығады.</p>	<p>Жарнама мен хабарландырулардың мәтініне жарнама беруші жауапты.</p> <p>Жарияланған мақала авторларының пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді.</p>
<p>Газет «Ербол - Али» ЖШС баспаханасында (Тәуелсіздік, 108) басылады.</p>				